УДК 330.322:631.11:001.895

С. І. Книш,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0006-1695-5014

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.10.538

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

S. Knysh,
Third (educational and scientific) level of higher education, Poltava State Agrarian University

PRIORITY AREAS FOR INVESTMENT IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті розглянуто пріоритетні напрями інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств у сучасних умовах господарювання. Обгрунтовано, що ефективність інвестиційної діяльності значною мірою залежить від правильного вибору інноваційних напрямів, які здатні забезпечити підвищення продуктивності, швидшу окупність вкладених ресурсів, зростання прибутковості аграрного виробництва та зміцнення власного капіталу підприємств. Акцентовано увагу на тому, що науково обгрунтоване спрямування інвестицій дає змогу аграрним підприємствам не лише підвищувати економічну результативність, а й формувати внутрішні джерела для подальшого інноваційного оновлення. Визначено, що серед найбільш перспективних напрямів інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств варто виокремити впровадження технологій точного землеробства, використання безпілотних літальних апаратів, супутникових систем, геоінформаційних технологій, біотехнологій та інструментів цифрового управління. Зазначені напрями сприяють підвищенню якості моніторингу виробничих процесів, раціональному використанню ресурсів, зменшенню виробничих ризиків і посиленню конкурентоспроможності аграрних підприємств. Підкреслено, що подальше удосконалення інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку має здійснюватися з урахуванням державних нормативно-правових механізмів, сучасних фінансових інструментів та практичних потреб аграрного сектору.

This article examines priority areas for investment in the innovative development of agricultural enterprises, considering the economic, technological, and organizational challenges affecting the agricultural sector. It is argued that amid intensifying competition, rising production costs, and the need to increase productivity and sustainability, an effective investment policy becomes especially important. Investment in innovative development enables agricultural enterprises to modernize production, improve technologies, optimize land, material, labor, and financial resources, and create conditions for long-term growth. The paper emphasizes that investment effectiveness depends on the correct identification of priority areas that correspond to the real needs of agricultural enterprises, the prospects for agricultural production, and current trends in digitalization and technological modernization. A scientifically grounded selection of investment priorities contributes to faster returns, higher profitability, growth of enterprises' equity capital, and broader opportunities for financing innovations through internal sources. This strengthens financial stability and reduces

dependence on external financing. It has been determined that promising areas for investing in innovative development include precision farming technologies, unmanned aerial vehicles, satellite systems, geoinformation technologies, biotechnologies, and digital management tools. These areas support monitoring of crops, soils, and production processes, timely risk identification, more accurate management decisions, lower production costs, and rational use of resource potential. Digital technologies are important, as they integrate production, financial, logistical, and managerial information into a unified decision-making system. The article emphasizes that investments in innovation have not only technological but also strategic significance, as they enhance the competitiveness of agricultural enterprises, their adaptability to external changes, and their capacity for sustainable development. Further improvement of investment support should combine state regulatory mechanisms, financial and economic instruments, organizational support, modern technological solutions, and practical experience of business entities. Such an approach will increase investment efficiency and create a foundation for the long-term modernization of agricultural production.

Ключові слова: аграрні підприємства, інвестування, інноваційний розвиток, точне землеробство, цифрове управління, супутниковий моніторинг, біотехнології, логістика.

Key words: agricultural enterprises, investment, innovative development, precision farming, digital management, satellite monitoring, biotechnology, logistics.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах прискорення науково-технічного прогресу та поширення цифрової економіки сільське господарство, попри свою традиційність і об'єктивну природну зумовленість, зазнає глибоких технологічних трансформацій. Вони пов'язані, насамперед, із розробкою та впровадженням інноваційних технологій, які змінюють не лише способи виробництва аграрної продукції, а й підходи до управління ресурсами, організації бізнес-процесів, збуту, екологічної відповідальності та стратегічного розвитку підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У цьому контексті інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств має бути спрямоване не лише на придбання окремих видів техніки чи обладнання, а на формування цілісної системи технологічного, організаційного та управлінського оновлення. На важливості такого підходу наголошують О. Ємець, О. Захарчук, С. Іванов, М. Ігнатенко, Ю. Лупенко, Л. Мармуль, С. Мовчун, С. Онишко, І. Романюк, Н. Скоробогатова, С. Стахурська, Т. Сус, О. Цюпа, М. Щербаков та інші науковці, які досліджують питання інвестиційного забезпечення, фінансування інноваційних проєктів, формування механізмів інвестування та стратегій інноваційного розвитку аграрного сектору. Однак здійснення інвестування інноваційного розвитку в умовах невизначеності потребує поглиблених розробок щодо напрямів його розвитку та удосконалення з урахуванням нових ризиків, викликів і загроз з метою їх попередження або уникнення.

Наразі, необхідно враховувати нове теоретико-методологічне підгрунтя інноваційних змін, які характерні для цифрової економіки й спричинені високими технологічними укладами. Також це зміни, які характерні для невизначеності воєнного стану, а саме необхідність досягнення безпеки; реагування на дефіцит кваліфікованих трудових ресурсів, власних фінансів, різні види загроз; розмінування великих площ сільськогосподарських угідь; запобігання наслідкам екологічних катастроф. При цьому інноваційні технології виступають базовим чинником підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на національному та світовому аграрних ринках, оскільки забезпечують зростання продуктивності праці, ефективне використання природних ресурсів, підвищення урожайності, покращення якості продукції, зниження виробничих витрат і зменшення негативного впливу на довкілля

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення пріоритетних напрямів інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств відповідно до можливостей цифрової економіки та ризиків невизначеності зовнішнього середовища господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із пріоритетних напрямів інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств є впровадження інноваційних технологій у рослинництві [1]. Вони дають змогу скорочувати витрати на насіння, добрива, воду, паливно-мастильні матеріали та засоби захисту рослин, підвищувати стійкість виробництва до погодно-кліматичної невизначеності, збільшувати рентабельність і прибутковість. Саме тому інвестиції в інноваційне рослинництво мають розглядатися як один із найрезульта-

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Таблиця 1. Основні напрями інвестування інноваційних технологій рослинництва в аграрних підприємствах

Технологія	Інвестиційні переваги	Обмеження та ризики впровадження
Точне землеробство	Зниження витрат на добрива, воду, насіння, паливо та інші ресурси; підвищення урожайності; оптимізація технологічних операцій	Висока вартість обладнання, потреба у цифровій інфраструктурі та підготовлених фахівцях
Біотехнології	Підвищення якості продукції, стійкості рослин до хвороб, шкідників, посухи й інших ризиків; збереження родючості грунтів	Потреба у спеціалізованих знаннях, лабораторному супроводі, нормативному контролі та суспільній довірі
БПЛА та дистанційний моніторинг	Швидкий контроль стану грунтів і посівів, виявлення проблемних ділянок, точне внесення добрив і засобів захисту рослин	Обмежений час роботи, потреба у сервісному обслуговуванні, програмному забезпеченні та кваліфікованих операторах

Джерело: сформовано автором.

тивніших інструментів зміцнення фінансово-економічної стійкості аграрних підприємств.

Біотехнології є одним із перспективних напрямів інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств, оскільки вони забезпечують не лише зростання продуктивності, а й підвищення стійкості виробництва до природних і ринкових ризиків [2, с. 85]. Їх використання пов'язане з удосконаленням генетичних властивостей рослин, створенням високопродуктивних сортів і гібридів, підвищенням стійкості до посухи, заморозків, хвороб і шкідників, а також поліпшенням споживчих характеристик продукції. Саме тому інвестиції у біотехнології мають довгостроковий ефект і можуть формувати стабільні конкурентні переваги аграрних підприємств.

Водночас, біотехнологічні інновації потребують обережного й науково обгрунтованого впровадження. У суспільстві тривають дискусії щодо переваг, ризиків і можливих наслідків використання генної інженерії та генетично модифікованих організмів. Тому заходи з удосконалення інвестування у цей напрям мають включати не лише фінансування досліджень і впровадження технологій, а й нормативний контроль, оцінку екологічної безпеки, інформаційний супровід, прозорість процедур і формування довіри споживачів до інноваційної аграрної продукції.

Важливим складником інвестування біотехнологій є покращення якості грунтів, збереження та відновлення їх природної родючості. У цьому напрямі особливого значення набувають біопрепарати, мікробіологічні добрива, корисні мікроорганізми та інші біологічні рішення, які сприяють поліпшенню структури грунту, засвоєнню поживних речовин рослинами, зменшенню водної ерозії та підвищенню водоутримуючої здатності [3, с. 68]. Для України, де значна частина аграрного виробництва функціонує в умовах ризикованого землеробства, посух, високих температур і дефіциту вологи, такі інвестиції мають стратегічне значення.

Окрему увагу слід приділяти біотехнологіям, які дають змогу зменшувати використання синтетичних добрив і хімічних засобів захисту рослин. Застосування рослин і мікроорганізмів, здатних забезпечувати природний захист від шкідників або покращувати азотне живлення, дозволяє скорочувати витрати аграрних підприємств, знижувати хімічне навантаження на грунти й водні ресурси, а також підвищувати екологічну ефективність виробництва. Це особливо важливо в умовах переходу до сталого розвитку, європейських екологічних стандартів і посилення вимог до якості продовольства [4]. Таким чином, інвестиції у біотехнології повинні розглядатися як один із ключових напрямів удосконалення інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств. Вони забезпечують поєднання економічного, екологічного та соціального ефектів: підвищують урожайність, якість продукції, стійкість виробництва, зменшують витрати й негативний вплив на довкілля, а також створюють передумови для зміцнення продовольчої безпеки та експортного потенціалу країни.

Наступним важливим напрямом інвестування є технології моніторингу стану грунтів і рослин. Вони грунтуються на використанні геоінформаційних систем, супутникового спостереження, безпілотних літальних апаратів, сенсорів, камер, інфрачервоних датчиків та інших цифрових інструментів. Їх застосування дозволяє аграрним підприємствам оперативно отримувати інформацію про стан посівів, вологість грунтів, розвиток рослин, наявність хвороб, шкідників або дефіциту поживних речовин. Це створює можливості для своєчасного прийняття управлінських рішень і більш раціонального використання ресурсів.

Інвестування у БПЛА та супутниковий моніторинг має високу практичну результативність, оскільки ці технології дозволяють швидко виявляти проблемні ділянки, здійснювати картографування полів, контролювати виконання технологічних операцій і забезпечувати точне внесення добрив та засобів захисту рослин [5, с. 152]. У поєднанні зі штучним інтелектом, машинним навчанням і великими даними такі інструменти формують нову якість аграрного управління — від простого спостереження до прогнозування урожайності, оцінки ризиків і оптимізації виробничих рішень. Особливо важливим

напрямом є інвестування в автономну та автоматизовану аграрну техніку. Автономні трактори, машини з елементами штучного інтелекту, автоматизовані системи управління технікою і технологічними операціями зменшують потребу у ручній праці, підвищують точність обробітку грунту, скорочують втрати часу та ресурсів. В умовах дефіциту кваліфікованих кадрів, мобілізації, міграції населення та безпекових ризиків такі інвестиції мають не лише економічне, а й адаптаційне значення.

До пріоритетних заходів збільшення інвестицій в інноваційний розвиток належить також впровадження інтернету речей у системи зрошення, меліорації та управління водними ресурсами. Автоматизовані системи поливу, які враховують потреби рослин, погодні умови, рівень вологості грунту й фазу розвитку культур, дозволяють зберігати воду, зменшувати витрати та підвищувати продуктивність. Для аграрних підприємств, які працюють у зонах нестійкого зволоження, це є важливою умовою стабільного виробництва [6, с. 8].

Одним із найбільш результативних напрямів інвестування інноваційного розвитку залишається точне землеробство. Воно поєднує геоінформаційні та навігаційні системи, дистанційне зондування, сенсори, датчики, аналіз великих даних, програмне забезпечення, диференційоване внесення ресурсів і управління урожайністю. Точне землеробство є комплексною інновацією, оскільки охоплює весь виробничий цикл — від аналізу грунтів і планування посівів до контролю стану рослин, виконання технологічних операцій, прогнозування врожайності та оцінки результатів. Інвестиції у точне землеробство дозволяють аграрним підприємствам підвищувати урожайність, скорочувати перевитрати води, добрив, насіння і засобів захисту рослин, зменшувати виснаження грунтів та підтримувати екологічну рівновагу. Саме тому цей напрям має розглядатися як один із базових у системі заходів збільшення й удосконалення інвестування інноваційного розвитку. Його ефективність залежить не лише від придбання обладнання, а й від підготовки кадрів, цифрової інфраструктури, якісного аналізу даних, сервісного супроводу та здатності підприємства інтегрувати ці технології у власну систему управління.

З огляду на зазначене, основні напрями інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств мають охоплювати біотехнології, точне землеробство, БПЛА, супутниковий моніторинг, штучний інтелект, інтернет речей, автоматизовану техніку, цифрові системи управління та ресурсозберігаючі технології. Їх поєднання дозволяє не лише збільшити економічну результативність аграрного виробництва, а й забезпечити його екологічну сталість, адаптивність до кліматичних і воєнних ризиків та підвищення інвестиційної привабливості підприємств [7, с. 98].

Встановлено, що в умовах сучасних конкурентних аграрних ринків навіть великі корпоративні сільськогосподарські підприємства не можуть забезпечувати стійку конкурентоспроможність лише за рахунок концентрації земельних, трудових і фінансових ресурсів. Досвід економічно розвинених країн та провідних аграрних компаній України підтверджує, що вирішальне значення поступово переходить до інноваційних технологій, які забезпечують якісно новий рівень продуктивності, точності, ресурсозбереження та керованості виробництва. Саме тому одним із ключових напрямів збільшення й удосконалення інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств є підтримка технологій, здатних не лише підвищувати обсяги виробництва, а й змінювати саму модель організації аграрної діяльності.

Показовим є досвід країн із несприятливими природно-кліматичними умовами, де інновації фактично компенсують дефіцит традиційних аграрних ресурсів. Зокрема, у країнах Аравійського півострова, у тому числі в Об'єднаних Арабських Еміратах, в умовах пустельного клімату, високих температур і нестачі прісної води розвивається тепличне виробництво овочів, зелені, ягід і фруктів. Для цього використовують опріснену морську воду, автоматизовані системи подачі поживних розчинів, безгрунтові технології вирощування та біологічні методи захисту рослин. Такий досвід свідчить, що інвестиції в інноваційні технології можуть істотно розширювати виробничі можливості навіть там, де природні умови є вкрай обмежувальними.

У розвинених країнах активно поширюються автоматизовані, роботизовані та лазерні технології догляду за сільськогосподарськими культурами. Наприклад, у Німеччині використовуються безпілотні трактори з лазерними системами знищення бур'янів, що дає змогу зменшувати застосування гербіцидів і підвищувати екологічність виробництва. У європейській практиці також застосовуються автономні роботи, зокрема Ecorobotix, які працюють на сонячних батареях і забезпечують точне прополювання або локальне внесення засобів захисту рослин. Такі технології потребують значних початкових інвестицій, однак забезпечують економію ресурсів, зменшення трудомісткості та підвищення точності виробничих операцій [8, с. 12].

Окремий напрям інвестування становлять роботизовані системи збирання врожаю. Наприклад, іспанська розробка Agrobot використовується для збирання полуниці та інших ягід, що особливо важливо в умовах дефіциту сезонної робочої сили. Подібні технології мають перспективу і для України, насамперед у ягідництві, овочівництві закритого грунту, садівництві та інших трудомістких галузях, де нестача працівників, зростання вартості ручної праці та потреба у швидкому збиранні продукції суттєво впливають на прибутковість. Важливе значення для інноваційного розвитку має цифрова діагностика стану грунтів і рослин. Зокрема, сканери та цифрові додатки, подібні до рішень AgroCares, дають змогу оцінювати родючість грунту безпосередньо в полі та виявляти просторові відмінності між окремими ділянками.

Технології діагностики хвороб рослин за фотографією дозволяють аграріям швидко отримувати рекомендації щодо захисту посівів, скорочувати час на прийняття рішень і зменшувати ризики втрати врожаю. В Україні також створюються й адаптуються цифрові аналоги таких рішень, зокрема системи, здатні розпізнавати бур'яни, шкідників, хвороби, пошкодження листя, проростання насіння та рівень азоту в рослинах. Водночас їх широке використання поки що обмежується потребою у доопрацюванні алгоритмів, підвищенні точності даних і залученні фахівців для інтерпретації результатів.

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Однією з найбільш перспективних технологій для інвестування залишаються безпілотні літальні апарати. Світова практика підтверджує їх високу ефективність у моніторингу посівів, картографуванні полів, виявленні бур'янів, шкідників і хвороб, а також у точному внесенні засобів захисту рослин [9, с. 188]. У Китаї дрони активно застосовуються для внесення хімічних речовин і підтримуються на рівні місцевої влади, а спеціалізовані компанії організовують підготовку пілотів. У Бразилії дрони використовуються для зменшення обсягів застосування гербіцидів при вирощуванні сої: спочатку здійснюється обліт і фотографування полів, після чого формується карта забур'яненості та визначаються зони точкового внесення препаратів. Це дозволяє суттєво зменшити витрати на засоби захисту рослин.

В Україні також сформувався ринок послуг із використання БПЛА в аграрному виробництві. Вітчизняні підприємства розробляють дрони для обприскування посівів, моніторингу полів і створення карт стану сільськогосподарських угідь. Окремі проєкти передбачають використання "рою" дронів, коли одночасно працюють шість і більше апаратів, що дозволяє значно скоротити час обробки площ. Якщо традиційне обприскування може тривати кілька годин, то застосування групи дронів дає змогу виконати роботи значно швидше, особливо на складних, віддалених або ризикових ділянках. Разом із тим БПЛА не завжди можуть повністю замінити традиційну техніку. Для великих аграрних підприємств обприскувачі залишаються ефективнішими при обробці значних площ, оскільки мають більшу продуктивність за зміну. Однак дрони є незамінними поблизу населених пунктів, на складних ділянках, після злив, граду, підтоплень або інших небезпечних погодних явищ, коли потрібно швидко оцінити стан посівів. В умовах війни їх значення додатково посилюється через потребу дистанційного моніторингу та зменшення ризиків для працівників [10, с. 182].

Ще одним важливим напрямом інвестування є впровадження датчиків для моніторингу полів, теплиць і систем поливу. Завдяки здешевленню технологій передавання даних, зокрема LORA, такі рішення стають доступнішими для фермерів і середніх аграрних підприємств. Датчики дозволяють контролювати температуру, вологість грунту, рівень азоту, параметри мікроклімату, освітлення, полив, вентиляцію й опалення. Особливо ефективними вони є у тепличному господарстві, де умови вирощування можна регулювати більш точно. Для відкритих полів їх використання ускладнюється ризиком пошкодження технікою, проте перспективи таких систем залишаються значними.

У провідних агрохолдингах України вже тривалий час використовуються системи автопілотування, супутникової навігації та точного землеробства. Наприклад, автоматизовані системи управління тракторами дають змогу виконувати посів, культивацію, внесення добрив та інші операції з точністю до кількох сантиметрів. Це дозволяє зменшувати перекриття, уникати перевитрат насіння, добрив, засобів захисту рослин і паливно-мастильних матеріалів [11, с. 55].

У результаті підвищується рівномірність посівів, зменшується конкуренція між рослинами, скорочуються втрати врожайності та зростає економічна ефективність виробництва. Супутникові дані також є важливим інструментом інноваційного інвестування. Їх аналіз за тривалий період дозволяє оцінювати продуктивність земель, визначати проблемні ділянки, планувати сівозміни, оптимізувати структуру посівів і формувати довгострокові стратегії управління земельними ресурсами. У поєднанні з автоматизованою технікою, ці дані дають змогу значно підвищити точність обробітку грунту, зменшити витрати і забезпечити більш раціональне використання природного потенціалу.

Розвиток ринку інноваційних технологій і його значна ємність створюють передумови для розширення інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств. Проте ефективність такого інвестування залежить від здатності поєднати цифрові агротехнології, точне землеробство, автоматизацію і Big Data з екологізацією, енергоефективністю, циркулярною економікою, органічним виробництвом і вимогами Європейського зеленого курсу. Саме така інтеграція дозволить аграрним підприємствам не лише підвищити конкурентоспроможність, а й забезпечити довгострокову стійкість, відповідність європейським стандартам і готовність до функціонування в умовах кліматичних, ринкових та безпекових викликів.

ВИСНОВКИ

Основними напрямами й засобами удосконалення інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств є: державно-правові механізми; фінансові інструменти; власне інновації. Вони мають забезпечити комплексну трансформацію або перехід від ресурсомісткої моделі до високотехнологічного сталого аграрного виробництва. По-перше, це нормативно-правове та інституційне забезпечення інвестування (гармонізація вітчизняного законодавства з ЄС (впровадження норм щодо виробництва біопалива; використання БПЛА; автономної техніки). По-друге, захист інтелектуальної власності для аграрних стартапів, інноваційних продуктів. По-третє, стимулювання інвестиційної інфраструктури — створення агротехнопарків, інвестиційно-інноваційних кластерів тощо.

Пріоритетами інвестування інноваційного розвитку аграрних підприємств як процесу визначено, як і раніше, точне землеробство (точність та синхронізація посівів, внесення добрив, засобів захисту, зрошення, використання дронів, супутників, геоінформаційних систем, моніторинг полів; цифровізація агробізнесу (впровадження ERP-систем як комплексного програмного забезпечення для автоматизації та управління всіма ресурсами й бізнес-процесами підприємства в режимі реального часу, тобто це фінанси, кадри, виробництво, логістика, продажі; IoT-датчиків, Big Data для прогнозування врожайності і розвитку загалом, мінімізації ризиків; екологізація виробництва з врахуванням глобального потепління, а саме енергоорієнтовані технології, ресурсозбереження й безвідходне виробництво, органічне землеробство, поглиблена переробка. І звичайно, це збереження інвестування у безпекові та захисні інновації на період війни.

Література:

1. Іванов С.М., Щербаков М.Ю. Системно-динамічний підхід до моделювання механізму фінансування інноваційної діяльності. Світ наукових досліджень. 2023. №20. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full-article/4688/ (дата звернення: 05.05.2026).

2. Козяр Н.О. Особливості сільського господарства як об'єкту інвестування. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 23. С. 82—87.

3. Романюк І.А., Гаврилюк В.В. Моделі фінансування інноваційних проєктів у сучасному бізнес-середовищі. Інвестиції: практика та досвід. 2024. №12. С. 66—71.

4. Стахурська С. Методичні підходи до формування механізму інвестування інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство. 2022. 40. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-49. (дата звернення: 05.05.2026).

5. Сус Т., Ємець О., Мовчун С., Онишко С., Цюпа О. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрного сектора та фінансування її реалізації. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Том 6 (47). С. 150—159.

6. Ігнатенко М. М., Леваєва Л. Ю., Мармуль Л. О. Конкурентні переваги як джерела організаційно-економічних пріоритетів розвитку фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2020. № 10. С. 4-10.

7. Волощук К.Б., Волощук В.Р., Кацан А.М. Тенденції іноземного інвестування підприємств аграрного сектора економіки. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 2 (113). С. 95—101.

8. Лупенко Ю.О., Захарчук О.В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. Економіка АПК. 2018. № 11. С. 9—18.

9. Скоробогатова Н.Є. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств в умовах індустрії 4.0. Економічний вісник НТТУ "Київський політехнічний інститут". 2020. № 18. С. 185—191.

10. Степаненко С. Диверсифікація джерел інклюзивного інвестування аграрних бізнес суб'єктів. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. № 16. 2023. С. 175—184.

11. Захарчук О.В. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України. Економіка АПК. 2020. № 9. С. 53—60.

References:

1. Ivanov, S.M. and Shcherbakov, M.Yu. (2023), "System-dynamic approach to modeling the mechanism of financing innovation activity", Svit naukovykh doslidzhen, vol. 20, available at: http://www.economy-confer.com.ua/full-article/4688/ (Accessed 5 May 2026).

2. Koziar, N.O. (2018), "Features of agriculture as an object of investment", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 23, pp. 82—87.

3. Romaniuk, I.A. and Havryliuk, V.V. (2024), "Models of financing innovative projects in the modern business environment", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 12, pp. 66—71.

4. Stakhurska, S. (2022), "Methodical approaches to the formation of the mechanism for investing in the innovative development of an enterprise", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 40, available at: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-49 (Accessed 5 May 2026).

5. Sus, T., Yemets, O., Movchun, S., Onyshko, S. and Tsiupa, O. (2022), "Formation of the strategy of innovative development of the agricultural sector and financing of its implementation", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 6, no. 47, pp. 150—159.

6. Ihnatenko, M.M., Levaieva, L.Yu. and Marmul, L.O. (2020), "Competitive advantages as sources of organizational and economic priorities for the development of farms and agricultural enterprises", Agrosvit, vol. 10, pp. 4—10.

7. Voloshchuk, K.B., Voloshchuk, V.R. and Katsan, A.M. (2020), "Trends in foreign investment in enterprises of the agricultural sector of the economy", Derzhava ta rehiony. Seriia: Ekonomika ta pidpryiemnytstvo, vol. 2, no. 113, pp. 95—101.

8. Lupenko, Yu.O. and Zakharchuk, O.V. (2018), "Investment support for innovative development of agriculture in Ukraine", Ekonomika APK, vol. 11, pp. 9—18.

9. Skorobohatova, N.Ye. (2020), "Investment support for innovative development of enterprises in the conditions of Industry 4.0", Ekonomichnyi visnyk NTUU "Kyivskyi politekhnichnyi instytut", vol. 18, pp. 185—191.

10. Stepanenko, S. (2023), "Diversification of sources of inclusive investment of agricultural business entities", Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika, vol. 16, pp. 175—184.

11. Zakharchuk, O.V. (2020), "Innovation and investment support for the development of agriculture in Ukraine", Ekonomika APK, vol. 9, pp. 53—60.

Отримано редакцією журналу / Received: 08. 05.26
Прорецензовано / Revised: 15. 05.26
Дата публікації / Published: 21.05.26

https://nayka.com.ua
Електронне фахове видання
Ефективна ЕКОНОМІКА
Виходить 12 разів на рік
Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292
e-mail: economy_2008@ukr.net
viber: +38 050 3820663

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).